

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1. Vtrum passio Christi causauerit nostram salutem per modum meriti.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](#)

QVAEST. XLVIII.

ARTIC. I.

Act. Eth. c. 9. grauissimum ex genere

tom. 5. peccati, minus tamen ex circumstan-
tia ignorantia. Tertia est, Peccatum ge-
tilium fuit grauissimum ex genere pec-
cata, multo autem magis excusabile ex
ignorantia legis & scripturarum. Vbi vi-
dere potes ideo peccatum crucifixum
Christi esse grauissimum ex suo genere
quia ex suo genere, non fuit occiso
nolum hominis tam
excellens innocentie, &c. sed etiam Dei;
a med. 10. genus enim peccati ex obiecto seu mare
art. prae. in re rita, circa quam est,
suntur: illa autem occiso conflat, quod secundum rem ad
verbum incarnationis terminata est: perso-
na enim illa crucifixa, & mortua est.
Maior autem, & omnis granitas humas
grauissimi secundum le peccatum attenditur
ex parte ipsorum peccantium, ignoran-
ter vel scienter, ex maiori vel mino-
ri malitia peccantium.

Hom. 45. in Mat. in ope-
re imperiale, liquentia-
tie, &c. sed etiam Dei;
a med. 10. art. prae. in re rita, & in re
sponsione.

c. 94. secund. In responsione ad
ord. Bede, circa prime

In corp. 2r.

Ad SECUNDVM dicendum, qd fecerat miracula in nomine Christi, accepta ab ipso potest, sicut certi Apotholi, & confessus est. Iesum Christum Matthaei decimo sexto, approbando responsionem Petri pro omnibus discipulis, Tu es Christus, &c. Et breviter supra malitiam communem sibi & principibus, habuit excellentem ingratitudinem, & supra genus peccati addidit superitudinem prædictionis. Ob quam in Psalmo grauissimum peccatum monstratur, cum dicitur: Quantam si inimicus meus maledi-

phum* in 5. Ethicorum. Nullus patitur iniustum uolens, & sicut ipse ibidem dicit, nullo paciente iniustum, nullus facit iniustum. ergo uolenti nullus facit iniustum: sed Christus uoluntarie est passus, ut supra habitum est. * non ergo iniustum fecerunt crucifixores Christi: & ita eorum peccatum non fuit grauissimum.

SED CONTRA est, quod super illud Matthæ. 23. Et uos implete menturam patrum uestrorum, dicit Chrysostom. * Quantum ad ueritatem excesserunt mensu ram patrum suorum: illi enim oc siderunt homines, isti Deum crucifixerunt.

R E S P O N D E O. Dicendum, quod sicut dictum est, * principi per iudeorum cognoverunt Christum: & si aliqua ignorantia fuit in eis, sicut ignoranta affectata, que eos non poterat excusare. Et ideo peccatum eorum fuit grauissimum, tum ex genere peccati, tum ex malitia uoluntatis. Minor autem iudei grauissime peccauerunt, quantum ad genus peccati in aliquo tamen diminuitur corum peccatum, proper corum ignorantiam, unde super illud Luc. 23. Nesciūt quid facit, dicit Beda, * Pro illis rogar, quine fecerunt quid sacerent, zelū Dei habentes, sed non lecūndū scienciam. Multo autem magis fuit ex easibile peccatum gentilium, per quorum manus crucifixus est, qui legis scientiam non habentius.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod excusatio illa Domini non refertur ad principes iudeorum, sed ad minores de populo, sicut dictum est.*

AD SECUNDVM dicendum, qd Iudas tradidit ipsum, non Pilato, sed principibus sacerdotum, qui tradiderunt eum Pilato, secundū illud Ioann. 18. Gens tua & pontifices tui tradiderunt te mihi: horum tamen omnium peccatum fuit maius, quam Pilati, qui timore Cæsaris Christum occidit, & etiam quam peccatum militum, qui mandato prædis, Christum crucifixerunt, non ex cupiditate, sicut Iudas, nec ex inuidia & odio, sicut principes sacerdotum.

AD TERTIVM dicendum, qd Christus uoluit quidem suam passionem, sicut & Deus ea uoluit: iniquam tamen actionem iudeorum non uoluit, & ideo occisores Christi ab iniustitia non excusat. Et tñ ille, qui occidit hominem,

F iniuriam facit, non solum homini occiso, sed etiam Deo & recipi bice: sicut etiam & ille qui occidit seipsum, vt Philosopher dicit in quinto Ethic. * vnde & David damnauit illum ad mortem, qui non timuerat mittere manū, vt occideret Christum domini, quamvis eo petente, vt legitur. Reg. I.

QVAESTIO XLVIII.

De modo passionis Christi quantum ad effectum, in sex articulos diuisa.

T Itulus clarus est recolentibus, in quo consistit meriti ratio, scilicet quod vendicet sibi ex debito premium. Et propriea passionis Christi operari nostram salutem per modum meriti, est operari sic, vt secundū iustitiam debetur sibi nostra salus.

CIRCA PRIMUM qd suntur sex. ¶ Primo, Vtrum passio Christi causauerit nostram salutem per modum meriti.

¶ Secundo, Vtrum per modum satisfactionis.

¶ Tertiō, Vtrum per modum sacrificii.

¶ Quartō, Vtrum per modum redēptionis.

¶ Quintō, Vtrum esse redēptōrem, sit proprium Christi.

¶ Sexto, Vtrum causauerit effectum nostræ salutis per modum efficientiae.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum passio Christi causauerit nostram salutem per modum meriti.

A D PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod passio Christi non causauerit nostram salutem per modum meriti. Passionem enim principia non sunt in nobis. Nullus autem meretur vel laudatur, nisi per id, cuius principiū est in ipso: ergo passio Christi nihil est operata per modum meriti.

¶ 2 Præterea. Christus ab initio sua conceptionis, meruit & sibi & nobis: vt supra dictum est: * sed superfluum est aliquem iterum mereri id, quod ante meruerat: ergo Christus per suam passionem non meruit nostram salutem.

¶ 3 Præter. Radix merendi est charitas: sed charitas Christi non fuit magis augmentata in passione, quam ante: ergo non magis meruit salutem nostram patiendo, quam ante fecerat.

*xisset mihi, fuit
minus vnde, &
si is qui oderat me,
super me magna lo-
curus fuisset, abscon-
dissim me forsan
ab eo: tu vero ho-
mo vnamis, dux
meus (quantum ad
loculos) & nōs
meus, qui simil me
cum dulces capias
cibos.*

*¶ Super quæ quadra
gesima dies articu-
lum primum.*

*Yrac. 104
Jo. non
cul. 1. 10*

quæ.

*Info. 62
5. & 1. 1.
sibi, sed omnibus
membris suis salu-
tem. Antecedens pa-
rt. ex superadit. 2. 10. &
Prima consequentia. 1.
vt evidens perle re-
linquitur nota exten-
minis. Et vere sic
est, penetrabit corpus mystici Christi esse, sicut unum
eundem hominem: secunda au-
tem consequentia 3. 1.
probatur ex eo, quod quilibet continuus
in gratia, patientis
propter iustitiam me
retur sibi salutem:
quod probatur Mathe-
tæ quinto. Beati
qui perfectionem.*

¶ In responsione ad

primum vide, quod

licet facile potuisse

dici, quod non est

superfluum plures

mereri idem, quo-

niam

QVAEST. XLVIII.

ARTIC. II.

159

nam est ex pluribus
meritis facere sibi
idem præmium de-
bitum & cōitā: quo
tibī hoc conting-
tūt. non p̄f. 10.4.1.
eul. a fīcō. 10.4.1.
gratia constitutus,
quilibet merito
meritorum uitam
eternam. Ut doceret
tamen Auctor neces-
fit. meriti per
passionem Christi ul-
tra meritorum per a-
lios Christi actus, di-
xit quod passio Chri-
sti addit supra prior-
itera: quia per
ipsum meruit Chri-
stus tollere impedimenta
nostrae talu-
tissimae enim tol-
le & culpam omni-
m, & poenam
tanauit nostrae
quam singularium
memoriorum suo-
rum.

In responsione ad
ultimo, adverte p̄
ulta utilitates nu-
meras in articulo
terto question. 46.
qui intulit passio
Christi ex ipso gene-
re operis, et inus-
tictus inferius ex-
pli ab Auctore,
dicit quod quia
patiens subtrahit a
se quod suum est
propter amorem il-
lis, pro quo patitur,
per hoc emitur, ut si-
bi ex ipso operis ge-
nere debetur illo-
rum filii, pro qui-
bus se sua latuit pre-
uinit.

Supr. quest quadra
gēmōctaua arti-
culum secundum.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄
passio, in quantum homini, non est
meritoria: quia habet principiū
ab exteriori: sed secundum quod
cum aliquis voluntarie sustinet,
sic hēt principiū ab interiori, &
hoc modo est meritoria.

AD SECUNDVM dicendum, q̄
Christus a principio suę cōceptio-
nis meruit nobis salutem eternā:
sed ex parte nostra erant quedam
impedimenta, quibus impeditieba-
mur consequi effectum præ-
cedentium meritorum. unde ad re-
mouendum illa impedita o-
portuit Christum pati, ut supra
dictum est.*

AD TERTIVM dicendum, q̄
passio Christi habuit aliquem ef-
fectum, quem non habuerunt præ-
cedentia merita: non propter ma-
iorem charitatem, sed propter
genus operis, quod erat conuenientis
tali effectui, ut pater ex ratio-
nibus* supra induc̄tis de conue-
nientia passionis Christi.

ARTICVLVS II.

Vtrum passio Christi causauerit no-
stram salutem per modum
satisfactionis.

AD SECUNDVM sic proceditur.
Videtur, q̄ passio Chri non
causauerit nostram salutem per
modum satisfactionis. Eiusdem
enim uidetur esse satisfacere, cuius
est peccare, sicut patet in

aliis poenitentię partibus; cuius-
dem enim est conteri & confiteri,
cuius est peccare: sed Christus
non peccauit, secundum illud 1.
Pet. 2. Qui peccatum non fecit: ergo
ipse non satisfecit propria pa-
titione.

Prat. Nulli satisfit per maio-
rem offendit: sed maxima offendit
fuit perpetrata in Christi passio-
ne: quia grauissime peccauerunt,
qui eum occiderunt, ut supra di-
ctum est.* ergo videtur quod per
passionem Christi non potuerit
Deo satisficeri.

Prat. Satisfactio importat æ-
qualitatem quandam ad culpam,
cum sit actus iustitia: sed passio
Christi non videtur esse æqualis
omnibus peccatis humani gene-
ris: quia Christus non est passus se-
cundum diuinitatem, sed secun-
dum carnem, secundum illud 1.
Pet. 4. Christo igitur passo in car-
ne. Anima autem in qua est pecca-
tum, posterior est quam caro. non
ergo Christus sua passione satisfe-
cit pro peccatis nostris.

SED CONTRA est, quod in
C persona eius dicitur in Psal. sex-
agesimo octavo. Quia non rapui,
tunc exoluēbam. Non autem exolu-
uit qui perfecte non satisfacit: ergo
videtur quod Christus patiente-
do, perfecte satisfecit pro pecca-
tis nostris.

RE SPONDE O. Dicendum,
quod ille proprio satisfacit pro of-
fensa, qui exhibet offendit id, quod
æque vel magis diligit, quam odi-
rit offendit. Christus autem ex
charitate & obedientia patiendo,
magis Deo aliquid exhibuit, quā
exigebat recompensatio totius of-
fensa humani generis. Primo qui
dem, propter magnitudinem cha-
ritatis, ex qua patiebatur. Secun-
dō, propter dignitatem vitæ suæ,
quam pro satisfactione ponebat:
qua erat vita Dei & hominis. Ter-
tiō, propter generalitatem passio-
nis, & magnitudinem doloris as-
sumpti: ut supra dictum est. * &
ideo passio Christi non solum suf-
ficiens, sed etiam superabundans

Esatisfactio fuit pro peccatis huma-
ni generis, secundū illud 1. Ioan.
2. Ipse est propitiatio pro pecca-
tis nostris, non pro nostris au-
tem tantum, sed etiam pro totius
mundi.

AD PRIMVM ergo dicen-
dū, quod caput & membra sunt
quasi una persona mystica. & ideo
satisfactio Christi ad omnes fide-
les pertinet, sicut ad sua membra.
In quantum etiam duo homines
sunt vnum in charitate, vnum pro
alio satisfacere potest, ut infra pa-

In corpore una est
conclusio responsi-
ua quæsto affirmati-
ve. Passio Christi
non solum sufficiens,
sed superabundans
satisfactio fuit, pro
peccatis humani gene-
ris. Probatur ille
proprio satisfacit
offensa, qui illi exhibet,
quod æque vel
magis diligit, quam
odert offendit: sed
Christus patiendo
Deo magis exhibuit
quam exigebat offendit.
ergo. Probatur
minor tripliciter, &
minor, & conclusio au-
toritatem Ioan. euangeli-
ta.

Adverte hic, quod
aliquid exhibuit of-
fensio, dupliciter potest
satisfacere. Pri-
mo, ex gratia offendit
acceptantis illud ex-
hibit pro suffici-
ti, quamvis illud in
se non esset sufficiens
pro satisfactione, si
cuī si rex pro iniuria
fibi fīcta acceptet
folam petitionem ve-
nia. Alio modo, ex
sufficiencia ipsius rei
exhibet: quia scilicet
illud exhibitum est
secundum fētā tan-
tā bonitatis, amabilitatis,
dignitatis & excellētias, ut adae-
quat offendit. q̄d
excedat, sicut si pro
offensa debetur libra
argentū, & daretur
libra auri. In pro-
posito est termino de
satisfactione secun-
dō modo, hoc est secun-
dum fētā: ita quod
sensus maioris est,
quod ille proprio sa-
tisfacit, qui exhibet
offendo, quod secun-
dum fētā est magis
ab offendit dilectum,
quam ex offenda
offensa. Et hunc sensum
manifestat minor,
dicens quod Christus plus exhibuit
patiendo, quam offendit recompensatio
magis exigebat; ma-
nifeste enim hic com-
parantur secundum
fētā offendit, & passio
Christi. Vnde con-
cluditur quod Christi
passio secundum
fētā est satisfactio su-
perabundans pro pec-
catis humani gene-
ris, & ideo acceptata
a Deo, & non econtra,
quia acceptata, ideo sufficiens. Et
hoc probant rōnes
literæ.

* In responsione ad